

☞ Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.

☞ Timpul de lucru efectiv este de două ore.

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul text:

Băiatul păscu oile toată ziua, și când se întoarse seara, găsi focul făcut și ajută omului să mulgă oile.

După ce sfârși, șezură la masă, și pe când mâncau, întrebă pe omul cel mare:

– Cum te cheamă pe tine, tată?

– Mogârzea, răspunse omul cel mare.

– Mă mir cum nu ți-a fost rușine să șezi singur aici în pustietate.

– Tu te miri fără cuvânt. Dară nu știi că ursul nu joacă de voie?

– De, asta așa e, mai zise băiatul; dară te văd tot trist și fără voie bună, spune-mi povestea ta, tată.

– La ce ți-ar folosi să știi lucruri ce pot să te întristeze și pe tine?

– Fie, voi să știu și eu. Tu nu-mi ești tată? Oare că mă ai acum pe mine, socotești că-ți va fi în deșert?

– Ei bine dacă este așa și voiești, iată istoria mea:

Eu, precum ți-am spus, mă numesc Mogârzea; sunt fecior de împărat, și am plecat la lacul de lapte dulce, care nu este departe de aici, ca să mă însor cu o zână. Auzisem că acolo sunt trei zâne. Dară norocul mi-a stat împotriva: căci nagodele de iele deteră peste mine și-mi luară inima, și de atunci m-am așezat aici și mă hrănesc cu oițele mele pe moșioara asta, fără să mai am poftă la ceva, fără să mă pot veseli un minut măcar sau fără să pot râde și eu o dată.*

Pustiile de iele sunt așa de gâlcevitoare, încât nu suferă pe nimeni să treacă peste hotarul lor care să rămâie nepedepsit. De aceea te sfătuiesc să fii cu luare aminte, ca să nu pățești și tu ceva.

– Bine, bine, lasă pe mine, tată, zise băiatul, și se culcară.

Când se lumină de ziuă, băiatul se sculă și plecă cu oile. Nu știu cum, nu știu de ce, dar lui nu-i venea la socoteală să vadă livezile cele frumoase ale ielelor, și el să-și pască oile pe uscătura moșiei lui Mogârzea.

*A treia zi, pe când sta la umbra unui copac și cânta din fluier, căci era meșter a zice din fluier, o oaie se dezghină** din turmă și intră în livezile cele înflorite ale vecinilor; după dânsa alta, după asta alta, și când băgă de seamă mai multe oi apucaseră de trecuseră hotarul.*

El, tot cântând din fluier, se duse să abată oile ce lăsaseră turma; dară deodată se văzu față în față cu trei fete zburdalnice, că-l opresc și încep a juca împrejurul lui.

Dacă văzu băiatul cum merge treaba, își puse și el puterile și cântă cu foc, iară ele jucară până seara.

– Acum, le zise el, dacă voiți să vă cânt mâine mai cu foc, lăsați-mă să mă duc, că i-a fi foame lui bietu Mogârzea,

– Noi te lăsăm, ziseră ele, da' să știi că de nu vei veni, nu scapi nepedepsit de noi.

Se învoiră deci mâine să vie d-a dreptul cu oi cu tot să le cânte, și se întoarseră fiecare la ale sale. Mogârzea se miră cum de sporește laptele, și nu se liniști decât numai după ce-i spuse că n-a călcat horarul. Mâncară și se culcară.

Băiatul nu așteptă să se lumineze bine, și din albul zilei plecă cu oile drept în livezile ielelor. Cum începu să cânte cu fluierul, ielele fură aci, și jucară, și jucară până înde seară, când atunci băiatul se făcu că scapă fluierul din mână și că din greșeală calcă peste el și îl sparge.

Să-l fi văzut atunci cum se tânguia și cum își frângea mâinile și plângea că și-a pierdut tovarășelu; și s-ar fi făcut milă de el.

– Nu-mi e de altceva, zise el, ci pentru că așa fluier care să zică cu foc nu mai găsesc, căci el este din inimă de cireș de șapte ani.

*** Mogârzea și fiul său, cules de Petre Ispirescu

* *nagodă* – ființă ciudată, bizară; minunăție, ciudățenie

**a dezhina – a se desprinde

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

1. Notează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor subliniate: *socotești, istoria*. (4p.)
2. Menționează rolul virgulei în secvența: – *Cum te cheamă pe tine, tată?* (4p.)
3. Explică modul de formare a cuvintelor subliniate din secvența: *și de atunci m-am așezat aici și mă hrănesc cu oițele mele pe moșioara asta*. (4p.)
4. Indică numărul de litere și numărul de sunete pentru următoarele cuvinte: *cheamă, fecior*. (4p.)
5. Formulează două idei principale/secundare din textul dat. (4p.)
6. Precizează, într-un enunț, motivul pentru care Mogârzea a plecat din împărăție. (4p.)

B. Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să motivezi apartenența la specia literară *basm popular* a textului dat. (16p.)

În compunerea ta, trebuie:

- să precizezi patru trăsături ale basmului popular;
- să prezinți detaliat două trăsături ale basmului popular, valorificând textul dat;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecti precizarea privind numărul minim de cuvinte.

Subiectul al II-lea (36 de puncte)

Citește următorul text:

IELELE sunt ființe supranaturale, personificând aerul și apa, în mitologia românească. Deși credința în Iele, niște fecioare zănatice, înzestrate cu puteri magice și mare forță de seducție, este răspândită pe întregul teritoriu daco-român și la popoarele vecine, profilul lor mitologic și însușirile demonice diferă de la o regiune la alta a țării, iar numirile lor îmbracă o extraordinară varietate onomastică. Li se mai spune „Dânsă”, „Drăgaice”, „Vâlve”, „Iezme”, „Irodițe”, „Rusalii,, „Nagode”, „Vântoase”. [...]

Ielele locuiesc în văzduh, în păduri sau peșteri, pe malurile apelor, scăldându-se în izvoarele de apă pură. [...]

De obicei, sunt fete tinere, cu părul despletit, mai rar cu veșmânt de zale sau înfășurate în văluri transparente și cu clopoței la picioare. Ele dansează și cântă, iar „cântarea lor de frumoasă ce este, nu se poate asemăna cu nicio cântare de pe pământ”. Textele folclorice le reprezintă ca ființe feminine seducătoare, pline de voluptate, capricioase, vindicative și rele, fără a fi însă structural malefice. Sunt năluci imateriale sau ființe invizibile ce nu se pot zări decât în anumite ore ale nopții și de anumiți oameni. [...]*

Se răzbuună pe cei ce dorm sub arborii lor, beau apă din izvoarele, fântânile și iazurile lor sau refuză să joace în horele lor.

* *vindicativ* – înclinat spre răzbunare, răzbunător

Ivan Evseev, *Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească*

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
 - unde locuiesc Ielele;
 - când se pot zări aceste ființe supranaturale. (4p.)
2. Scrie numele autorului și titlul articolului din care este extras fragmentul (4p.)
3. Menționează genul și cazul substantivelor subliniate în textul citat. (4p.)

4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând partea de vorbire prin care se exprimă: *Ele dansează și cântă, iar „cântarea lor de frumoasă ce este, nu se poate asemăna cu nicio cântare de pe pământ”*. (4p.)
5. Transcrie două propoziții subordonate diferite din fraza următoare, precizând felul acestora: *Se răzbună pe cei ce dorm sub arborii lor, beau apă din izvoarele, fântânile și iazurile lor sau refuză să joace în horele lor*. (4p.)
6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții, în care să existe o propoziție subordonată subiectivă, introdusă prin pronumele nehotărât *oricine*. (4p.)

B. Redactează o narațiune de 150-300 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare petrecută într-o excursie organizată de școală. (12p.)

În compunerea ta, trebuie:

- să relatezi o întâmplare, respectând succesiunea logică a faptelor;
- să precizezi două elemente ale contextului spațio-temporal;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecti precizarea privind numărul de cuvinte.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie.

Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări (unitatea compoziției – 2 puncte; coerența textului – 2 puncte; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – 2 puncte; respectarea normelor de ortografie – 3 puncte; respectarea normelor de punctuație – 3 puncte așezarea corectă a textului în pagină – 1 punct; lizibilitatea – 1 punct).